

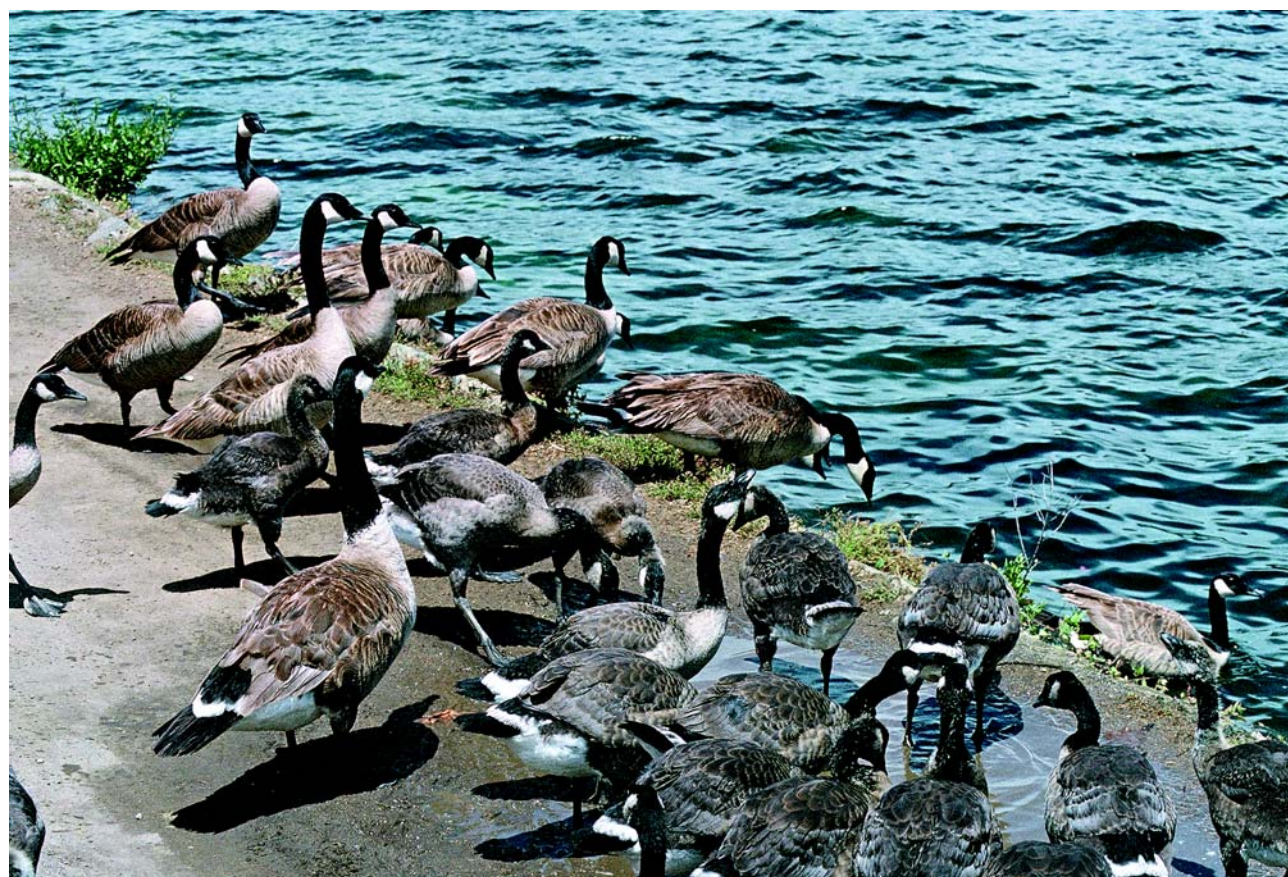
Bernikla kanadyjska (z łac. *Branta canadensis*) to duży ptak wędrowny o charakterystycznym upierzeniu, długiej szyi oraz krępym tułowi – jeden z wielu gatunków dzikich gęsi występujących w Polsce. Ponieważ w ramach tego gatunku wyróżnia się aż 12 podgatunków (niejednokrotnie bardzo zróżnicowanych pod względem budowy i ubarwienia ciała), długość ciała tego ptaka ulega znacznym wahaniom: od 51 do nawet 110 cm (przy maksymalnej rozpiętości skrzydeł wynoszącej 190 cm), a masa ciała od 1,4 do 6,5 kg.

Bernikla kanadyjska

Pierwotnie bernikla kanadyjska zamieszkiwała Arktykę oraz strefę klimatu umiarkowanego Ameryki Północnej, ale została introdukowana w Europie oraz na Nowej Zelandii. Występuje na nizinnych obszarach mokradlowych, zamieszkując zbiorniki wodne z bujną roślinnością i wysepkami, głównie w pobliżu otwartych terenów, tj. pól uprawnych, pastwisk oraz łąk, gdzie zdobywa większość pożywienia. Bernikla kanadyjska jest uważana za gatunek obcy w naszym kraju w związku z czym nie podlega ochronie. Gniazdo zakłada zazwyczaj na ziemi w pobliżu wody, najczęściej dobrze ukrywając je wśród roślinności, ale zdarza się również, że nie jest ono specjalnie zamaskowane i powstaje na drzewach, półkach skalnych, urwiskach, a nawet tratwach i różnych sztucznych platformach. Zbudowa-

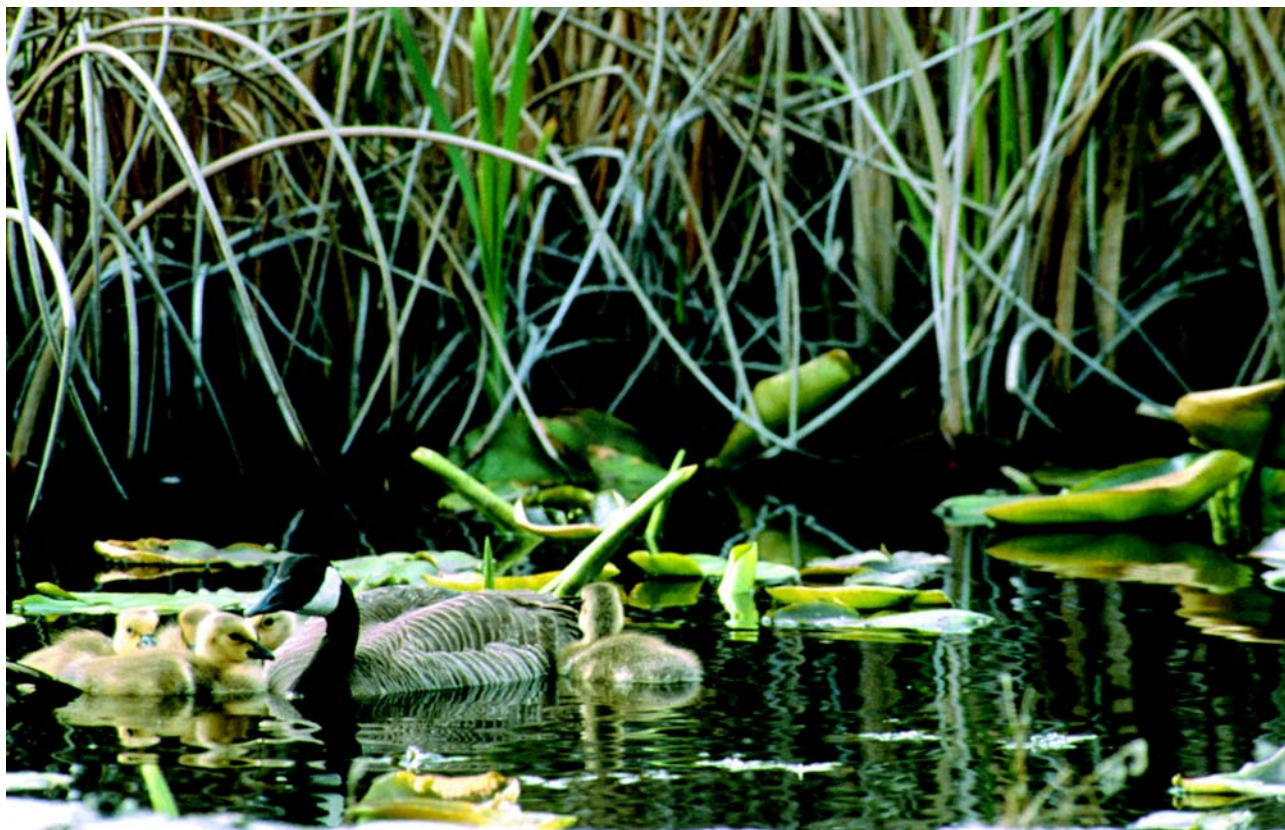
Pisklęta bernikli kanadyjskiej kilka dni po wykluciu. (Fot. Edward J. O'Neill, USFWS)

Stado dorosłych i młodych bernikli. (Fot. Lee Karney, USFWS)

ne jest ze stosu materiału roślinnego wyścielonego puchem, do którego samica w okresie od marca do maja składa od 1 do 12 (zazwyczaj 5-7) kremowobiałych jaj. W czasie gdy je wysiaduje, co trwa od 24 do 30 dni, samiec pilnie strzeże gniazda i partnerki.

Bernikle kanadyjskie gniazdują najczęściej pojedynczymi parami lub po kilka par blisko siebie i wyprowadzają jedno pokolenie potomstwa w ciągu roku. Pisklętami opiekują się oboje rodzice, młode bernikle opuszczają gniazdo zaraz po wylęgu, ale samodzielność uzyskują dopiero po upływie od 40 do nawet 86 dni (w zależności od podgatunku). Poza sezonem lęgowym bernikle z reguły formują stada, rzadko żyjąc pojedynczo, a najczęściej spotkać je wte-

Bernikla z młodymi wśród szuwarów. (Fot. Dave Menke, USFWS)

dy można na wybrzeżach morskich. Odżywiają się głównie pokarmem roślinnym, czyli wyskubywanymi zielonymi częściami roślin oraz nasionami, z niewielką domieszką pokarmu zwierzęcego (bezkęrgowce: skorupiaki, małże, owady). Bernikle kanadyjskie są na tyle sprytnie, że pośród wielu gatunków traw i turzyc występujących zwłaszcza na podmokłych łąkach wybierają tylko te, których nasiona zawierają najwięcej odżywczych składników. W czasie przelotów często wydają głośnie klangor „aahonk” i formują klucze składające się z dość dużej liczby osobników. Możliwe, że bernikla kanadyjska gniazduje w naszym kraju, ale dotychczas nie uzyskano na to dowodów i nawet na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego jest ona uznawana jedynie za gatunek o

stwierdzonej obecności. Obserwacje ornitologów wskazują jednak, iż pary tych ptaków są coraz częściej widywane w naszym kraju w okresie lęgowym, co daje nadzieję, że gatunek ten będzie się wkrótce u nas rozmnażał.

W przeważającej części Polski bernikla kanadyjska zaczęła się pojawiać częściej dopiero od połowy lat 90. XX wieku, choć ze względu na powstanie zimowisk na Żuławach Wiślanych oraz na Wiśle we Włocławku, obserwowano ją regularnie już od roku 1982. Wcześniej widziano ją na te-

renie kraju tylko 9 razy, dlatego też obecność ptak ten ma status gatunku „nielicznie zalatującego”, tzn. takiego, którego obecność w naszym kraju w przeciągu ostatnich dwóch stuleci stwierdzono od 20 do 50 razy. Coraz częstsze pojawianie się tej dzikiej gęsi w Polsce jest efektem zwiększania się populacji sztucznie wprowadzonej w latach 30. XX wieku w Skandynawii. Populacja bernikli w samej

Bernikla kanadyjska w całej okazałości. (Fot. Ryan Hagerly, USFWS)

Łąki i pastwiska sąsiadujące z Biebrzą. (Fot. Sebastian Bielek)

tylko Szwecji była oceniana w połowie lat 90. XX wieku na 5000 – 10 000 par. Bernikle kanadyjskie najczęściej widuje się wiosną i zimą na Śląsku oraz w północnej części kraju, gdzie na Żuławach koło Elbląga zimowało w roku 1999 aż 700 tych ptaków. Co ciekawe, ptaki te zimują czasami w obrębie miast, np. widziano je w Toruniu i Cieszynie.

SEBASTIAN BIELAK

Zdjęcia (USFWS) zostały udostępnione dzięki uprzejmości United States Fish and Wildlife Service